

Studentenes livsløp:

rammene for at studentene skal lykkes

Kompetansenettverk
for studenters suksess i høyere utdanning

Alle gradsstudentene er forskjellige, men de skal alle sammen igjennom et studielivsløp. Hvordan skal det tilrettelegges for at studentene kommer best mulig igjennom de mange utfordringene som de møter på veien?

I 2023 gjennomførte Kompetansenettverk for studenters suksess et arbeidsseminar hvor man gikk i dybden på gradsstudentenes studielivsløp. På seminaret prøvde deltagerne å identifisere utfordringer studenter opplever i de forskjellige fasene av sitt studieløp. Utfordringene som er identifisert er erfaringsbaserte, og deltagerne som har identifisert utfordringene er ansatte og studenter fra 22 forskjellige universitet, høyskoler og samskipnader i Norge.

Ved å ha identifisert utfordringene studentene møter, kan man lettere drive forebygging gjennom et godt planlagt oppfølgingsløp på lærersted og samskipnad, og sammen lage gode tiltak for å utruste våre studenter til å lykkes. Slik kan man effektivisere driften, samtidig som studentene har mest å vinne på dette ved å få styrket rammevilkårene for at de skal lykkes med sine studier.

I dette dokumentet er det utviklet et rammeverk som presenterer utfordringene som ble indentifisert på arbeidsseminaret.

For spørsmål knyttet til dette dokumentet. Ta kontakt med Kompetansenettverk for studenters suksess på: post@studenterssuksess.no

Innhold

Rammeverk: studentenes livsløp	4
Startstudenten	4
1. Informasjon	4
2. Frafall/gjennomstrømming	5
3. Psykososialt miljø	5
4. Faglig og fagsosialt engasjement og tid	6
5. Sosialt engasjement, egenpleie og tid	7
6. Kulturell kapital med fokus på førstegenerasjonsstudenter	7
7. Fadderuke	8
8. Kvalitetssikre studiestarten	8
9. Økonomisk kapital/sosial reproduksjon	9
10. Jakten på suksess	10
11. Fagsosialt	11
Midtveisstudenten	12
1. Er de glemt? JA	12
2. Psykososialt miljø	12
3. Rutinesvikt	13
4. Etablerte sosiale grupper	14
5. Studiestart 2.0	15
6. Informasjons flyt	16
7. Motivasjon	16
8. Studielivsbalanse	17
9. Studentøkonomi	18
Sluttstudenten	19
1. Informasjonsflyt	19
2. Første del av obligatorisk planlagt "Masterstil": Hvordan møte og følge opp masterstudenter?	19
3. Mellomdelen av "Masterstien": En masterplan for å forene dem alle?	20
4. Siste del av "Masterstien": Overgang en fra studiet til arbeidslivet	21
5. Psykososialt læringsmiljø	22
6. Følgefeil	23
7. Arealbehov	23
8. Fremtidsusikkerhet	24
9. Selve oppgaven i "Masterstien"	25
Tiltak	26
Veien videre	27

Rammeverk: studentenes livsløp

Dette rammeverket tar for seg studentenes livsløp, fra start, midt i og til slutten av studiet. Rammeverket er avgrenset til å gjelde gradsstudenter (bachelor/master), men mange av problemstillingene er også aktuelle for andre studentgrupper.

Startstudenten

Startstudenten, ofte kjent som førsteårsstudenten, er studenten som er helt i starten av sin grad. Det er i rammeverket identifisert 11 utfordringsområder knyttet til startstudenten, dette presentert nedenfor:

1. Informasjon

Problemdefinisjon

Informasjonen må treffe studentene bedre.

Kilde

Erfaring viser at studentene opplever å ikke få rett eller nok faglig og fagsosial informasjon.

Systemsvakheter: Hvorfor er dette usynlig i våre organisasjoner/hva har endret seg?

Studentene har ikke tydelige "helhets" -kontaktpersoner som kjenner til systemene eller vet hvor de kan få svar på sine faglige og fagsosiale spørsmål, og det er for mange og fragmenterte informasjonskanaler.

Endringseffekter: Hva skjer dersom vi tar tak i denne utfordringen?

Dersom informasjonen kan komme oftere og fordelt utover spesielt første halvår, vil det bli lettere å få med seg viktig informasjon når ikke alt kommer samlet. Dersom informasjon kan bli repetert hvert år, vil det også gange mellom- og sluttstudentene.

Utfordringer: Hvilke hindre er det som gjør det vanskelig for oss å løse denne utfordringen?

Det finnes en del utfordringer knyttet til samordnet informasjonssider/plattformer. All informasjon knyttet til lærestedet og det faglige på et og samme sted, må være tilpasset den enkelte student – særdeles på flercampus institusjoner. Dette krever en viss digital tilpassing som ikke alle opplever som positivt. Denne informasjonen bør heller ikke nødvendigvis være offentlig søkbart, grunnet sikkerhet. Kommunale/lokale løsninger som «hva skjer i ...» vil ikke nødvendigvis kunne inneholde faglig informasjon. En app med en kalenderfunksjon, som et læresteds app med kalenderfunksjon, kan en aktuell løsning, men dersom en slik app viser faglig og (særlig) fagsosial informasjon på linjenivå, utelukker man muligheten for fagsosiale læringsmuligheter på tvers av campus/fakultet/linje.

2. Frafall/gjennomstrømming

Problemdefinisjon

Vi snakker mye om å håndtere overgangen til nye studenter, men hvilke verktøy og metoder gir vi egentlig til nye studenter?

Kilde

Det finnes internasjonal forskning med informasjon om hvilke egenskaper som er viktig å utvikle for å mestre studier. Det finnes noe, men mindre norsk forskning om temaet.

Systemsvakheter: Hvorfor er dette usynlig i våre organisasjoner/hva har endret seg?

Det er krevende for administrasjonen å utvikle nye tilbud. Dersom faglige skal utvikle det, kreves det fagkompetanse for å utvikle og utføre tilbudet. Tiltak som ikke er forankret i lærestedets kvalitetssystem (som knyttet det inntakskvalitet og/eller læringskvalitet) kan være mindre bærekraftige over tid.

Endringseffekter: Hva skjer dersom vi tar tak i denne utfordringen?

Systematiske kurs/gruppeveiledninger styrker alle studentenes studiemestring og kan bidra til økt gjennomstrømming. Ved å systematisere tilbudet og integrere det i undervisningsløpet kan det også redusere trykket på studieveiledning. Tilbudene kan knyttes til andre eksisterende tilbud som for eksempel mentorordning, eventuelt videreutvikle eksisterende tilbud.

Utfordringer: Hvilke hindre er det som gjør det vanskelig for oss å løse denne utfordringen?

Manglende oppslutning om tilbudet fra faglig side kan gjøre det vanskelig å gjennomføre slike tiltak, spesielt dersom tiltak må organiseres gjennom de faglige eller det må integreres inn i ordinær forelesning og det er ikke- obligatorisk.

3. Psykososialt miljø

Problemdefinisjon

Studentene trenger å bli kjent med andre studenter og skape gode fagsosiale relasjoner.

Kilde

Vi finner informasjon om studentenes psykososiale miljø blant annet i SHoT, forskningsrapporter og rekrutteringsundersøkelser. Erfaring viser at studentene etterlyser mer lærerstyrt inndeling i grupper.

Systemsvakheter: Hvorfor er dette usynlig i våre organisasjoner/hva har endret seg?

Ikke alle fagmiljø anser det som sin oppgave å organisere studentenes læringsgrupper og kollokviegrupper, og overlater derfor studentene til selv og for å danne grupper. Dette er en utfordring for studentene som er mindre utadvendt eller som kommer sent til studiene, eller som er borte fra studiene i en periode grunnet sykdom o.l. Dette blir en enda større utfordring for nett- og samlingsbaserte utdanninger.

Endringseffekter: Hva skjer dersom vi tar tak i denne utfordringen?

Mer tilstedeværelse på Campus med fagsosiale og faglige aktiviteter skaper lettere tilhørighet og gir flere muligheter for studentene å skape nye bekjentskaper. Dette kan øke studentenes trivsel og gi dem bedre psykisk helse. Dette kan også øke gjennomføring og hjelpe dem oppnå bedre resultater.

Utfordringer: Hvilke hindre er det som gjør det vanskelig for oss å løse denne utfordringen?

Det er en utfordring at det er få ressurser til sosiale arrangement. Videre er det få ressurser og tydelig definerte oppgaver til ansatte som angår ansvar for å skape et godt læringsmiljø. Det er ikke klart hvordan foreleser, studieprogramansvarlig og dekan skal arbeide med læringsmiljø i forelesningssalen, i programmet og på fakultetet, og det kan også være uklart at ansvaret kan plasseres på alle disse nivåene. Studentene i dag er kanskje mindre i stand til å ta ansvar for å skape de gode sosiale relasjonene som trengs for et godt læringsmiljø, og mange studenter må jobbe (mye) slik at dersom det ikke er obligatorisk så har de ikke tid til det.

4. Faglig og fagsosialt engasjement og tid

Problemedefinisjon

Faglig og fagsosialt engasjement lider av at studentene har et behov for økonomisk inntjening i studietiden.

Kilde

Erfaring viser at studentene bruker mye tid på økonomisk inntjening i studietiden, noe som går utover faglig og fagsosialt engasjement.

Systemsvakheter: Hvorfor er dette usynlig i våre organisasjoner/hva har endret seg?

Dette problemet er forsterket av at prioriteringen av tid til ansatte, både vitenskapelige og administrative er også under press. Sett i et historisk perspektiv, er det heller ikke vanlig at administrasjonen og faglige ansatte har lagt av tid til å hjelpe studentene finne en faglig og fagsosial tilhørighet.

Endringseffekter: Hva skjer dersom vi tar tak i denne utfordringen?

Studentassistenter kan brukes mer aktivt til dels, for å være en avlastning og hjelpe studentene finne seg til rette.

Utfordringer: Hvilke hindre er det som gjør det vanskelig for oss å løse denne utfordringen?

Noen studieprogram/emner har høyere arbeidsbelastning enn andre (selv om 10 erts skal være 10 erts, så er ikke det realiteten), og derfor er det vanskelig for foreleserne å øremerke tid i forelesningstiden til fagsosiale tiltak. Videre kan noen forelesere protestere mot å gi av forelesningstid i starten av semesteret til fagsosiale aktiviteter. Dette ansvaret kan også fordeles til andre aktører, som studieprogramledere og andre. I forbindelse med designing av programmene, kan man i større grad forsøke å balansere emnene, slik at det blir en mer jevnt arbeidspress i ulike emner/studieprogram.

5. Sosialt engasjement, egenpleie og tid

Problemdefinisjon

Studentene har et tidspress i hverdagen med studie, deltidsjobb og hobby/sosiale relasjoner. Dette gir de lite tid til egenpleie og sosialt engasjement.

Kilde

Erfaring viser at flere fagsosiale aktiviteter tar tidsressurser og med mindre det er satt i system, er det personavhengig. Det er ikke alle i høyere utdanning som har like stor grad av sosial kompetanse eller interesse av det sosiale – det gjelder både studenter og ansatte. Dersom man ønsker å ha fagsosiale aktiviteter, må det prioriteres deretter.

Systemsvakheter: Hvorfor er dette usynlig i våre organisasjoner/hva har endret seg?

Dette problemet er forsterket av studentenes behov for økonomisk inntjening. Det er ikke gitt at studentene jobber sammen med andre i sine kull eller til og med andre studenter, slik at de kunne ha opplevd muligheten for sosial tilhørighet som student, selv om de er på jobb, og bygge sosiale relasjoner.

Endringseffekter: Hva skjer dersom vi tar tak i denne utfordringen?

Studenter kan i større grad tilbys jobber på campus - både på lærestedet og i samskipnaden.

Utfordringer: Hvilke hindre er det som gjør det vanskelig for oss å løse denne utfordringen?

Ulike emner/studieprogram har ulikt arbeidspress, men studier krever fortsatt en del av studentenes og deres tid. Økonomisk inntjening er en nødvendighet for mange studenter, og kan ikke ignoreres. Campusbaserte fulltidsstudenter i heltidsprogrammer sliter med å få kabalen til å gå i hop, noe som fordrer at lærestedene og samskipnadene må begynne å tenke annerledes om hvor og hvordan studiene og studenttjenestene tilbys.

6. Kulturell kapital med fokus på førstegenerasjonsstudenter

Problemdefinisjon

Studentene som er førstegenerasjonsstudenter (hvor foreldre ikke har UH- utdanning), slutter mer og begynner mindre i høyere utdanning enn de med foreldre som har UH- utdanning.

Kilde

Det er en gjengs oppfatning at forskning viser at førstegenerasjons-studenten sliter i større grad med studiene sine. Det finnes mye både tallmateriale og forskning på feltet.

Systemsvakheter: Hvorfor er dette usynlig i våre organisasjoner/hva har endret seg?

Forutsetningene, ferdighetene og de økonomiske ressursene til studentene er forskjellige, og dette er også et felt som er hele tiden i endring. Det er ikke alle som jobber i høyere utdanning sektoren som vet om problemet, og vi vet heller ikke spesifikt hvordan man kan løse dette problemet og hjelpe den brede studentmassen igjennom studiene.

Endringseffekter: Hva skjer dersom vi tar tak i denne utfordringen?

Hvis flere studerer og gjennomfører grad, oppfyller vi et samfunnsbehov (ref. Utsynsmeldingen). Det gjør også at alle får lik rett og mulighet til utdanning.

Utfordringer: Hvilke hindre er det som gjør det vanskelig for oss å løse denne utfordringen?

Det er holdningsmotsetninger i sektoren, hvor man på den ene siden vil at høyere utdanning skal kunne være for alle som vil ta det, til den andre siden hvor man mener at det er naturlig med frafall fordi ikke alle har forutsetningene eller ferdighetene til å kunne fullføre det.

7. Fadderuke

Problemedefinisjon

Stor variasjon i balansen mellom det faglige og det sosiale - ansvarsfordeling er nødvendig.

Kilde

Det finnes undersøkelser om aktivitetsmangfold i studiestart og behovet for et mangfold av aktiviteter i tilknytning denne, og program fra tidligere fadderuker viser at studentene ønsker variasjon i disse aktivitetene.

Systemsvakheter: Hvorfor er dette usynlig i våre organisasjoner/hva har endret seg?

Vi har likevel dårlige/manglende evalueringer, slik at helhetsbildet er noe usynlig i organisasjonene. Det er videre ulik praksis og forståelse av aktivitetsmangfold vs. universale løsninger, ansvarsfordeling (tar/har) er uklar (mellom linjeforeningene, fakultetene og instituttene) og studentene har FOMO (mye aktivitet kan være ekstremt krevende!).

Endringseffekter: Hva skjer dersom vi tar tak i denne utfordringen?

Dersom vi planlegger for flere typer aktiviteter som er relevant for flere typer studenter, kan det bli lettere å lære å bli student uansett «hva slags» student man er (eldre, avholds, etc.), og man kan oppmuntre til fagsosial aktivitet i linjeforeningens aktiviteter – noe som kan oppfattes som positivt for flere.

Utfordringer: Hvilke hindre er det som gjør det vanskelig for oss å løse denne utfordringen?

Dette krever mer planlegging og samhandling mellom forskjellige aktører. Det fordrer også at man hører på/inkluderer flere typer studenter inn i planleggingsarbeidet, noe som vi ikke nødvendigvis har gjort tidligere.

8. Kvalitetssikre studiestarten

Problemedefinisjon

Manglende samarbeid mellom samskipnad, faglig ansatt og administrasjon på hvert studiested under studiestart. Samordnet forankring og prioritering i virksomhetsplaner er nødvendig.

Kilde

De fleste institusjoner har et stort fokus på studiestart og det finnes mye informasjon og institusjonserfaringer om studiestart.

Systemsvakheter: Hvorfor er dette usynlig i våre organisasjoner/hva har endret seg?

Ikke bare institusjonene, også fakultetene/instituttene planlegger og ofte gjennomfører studiestart ulikt. Noen ganger er de faglige svært involvert, andre ganger ikke. Noen steder har studieadministrasjonen et stort ansvar for studiestart, andre steder overlates mye ansvaret til et fadderstyre. Det er vanskelig for samskipnadene å finnes gode samarbeidspunkter med en slik variasjon. Ved å legge til rette for samarbeid mellom de ulike aktørene i planleggingen og gjennomføringen av studiestart, unngår man at kvaliteten på studiestart er «at the mercy of» ildsjeler eller andre vanskelig kontrollerte faktorer.

Endringseffekter: Hva skjer dersom vi tar tak i denne utfordringen?

Dersom det er mulig å få dette samarbeidet inn i lærestedenes Kvalitetssystemer, som beskrivelser, roller og ansvarsfordeling, kan det bli enklere å i alle fall forankre samarbeid mellom fag og administrasjon.

Utfordringer: Hvilke hindre er det som gjør det vanskelig for oss å løse denne utfordringen?

Slike tiltak kan koste enda flere ressurser, både penger og tid. Mulig misnøye blant ansatte grunnet endring av forventninger til denne og deres arbeidsoppgaver kan skape interne utfordringer og utfordre et godt samarbeid mellom samskipnad og studiested. Å tilføye ting inn i lærestedene kvalitetssystemer er et omfattende arbeid, og krever svært mye av institusjonen.

9. Økonomisk kapital/sosial reproduksjon

Problemdefinisjon

Studenten har dårlig råd, og å leve blir dyrere. Dersom studentene er i større grad avhengig av hjelp hjemmefra, hva slags forutsetninger (tid) har de som ikke får hjelp hjemmefra til å kunne lykkes i sine studier?

Kilde

Vi kan se fra informasjon fra SSB og erfaring fra studenter, samt studiebarometeret at studentene har dårlig råd og at det blir dyrere å studere. Offentlig informasjon om økte utgifter (mat, strøm, etc.) tilsier at også studentene går en vanskelig tid i møte.

Systemsvakheter: Hvorfor er dette usynlig i våre organisasjoner/hva har endret seg?

Det «store systemet» svikter kanskje studentene, dersom man mener at alle studenter skal kunne være campusbaserte fulltidsstudenter i heltidsprogrammer og samtidig kunne leve av sin studiestøtte. Mangel på informasjon om uønsket frafall og hvordan økonomi påvirker studieprogresjonen, gjør det vanskelig å strategisk planlegge for bedre løsninger for studentene, og for studentene å bedre planlegge sin egen studietid.

Endringseffekter: Hva skjer dersom vi tar tak i denne utfordringen?

Dersom vi kan få et bedre samarbeid med fylkeskommunene (de aller fleste lærestedene rekrutterer fra sine egne fylker/regioner) og legge bedre til rette for forberedelse til studielivet i VGO, kan vi kanskje samtidig oppnå gode resultater innenfor folkehelse og reduksjon av sosiale ulikheter i samfunnet.

Utfordringer: Hvilke hindre er det som gjør det vanskelig for oss å løse denne utfordringen?

Det er viktig å holde fast ved det at læringsutbytte og kompetansekrav kan ikke senkes. Det kan hende at vi må tenke ut andre måter å organisere utdanning på, for å tilrettelegge for ALLE studentene – men dette fordrer også at samskipnadene tenker på andre måter å bistå ALLE studentene med sine tjenester også. Vi har ikke gode modeller eller etablerte praksiser for dette i dag, og det er usikkert på om dette er en vei som man politisk ønsker å utvikle høyere utdanning.

10. Jakten på suksess

Problemedefinisjon

Mange nye studenter kjenner på et enormt press på å prestere. Sosiale media bruken har økt betraktelig og jakten etter det «perfekte liv» og toppkarakterer forsterkes i sammenheng med dette. «Realitetsbildet» som skapes i SoMe av hvilke karakterer som er vanlig er ikke nødvendigvis representativt med tall og statistikk fra UH-sektoren.

Kilde

Vi har kvalitative undersøkelser og dialog med studenter som opplever at de ikke lykkes fordi de ikke oppnår topp karakterer. Dette forsterkes av SHoT- undersøkelse og «Studenters levevilkårs undersøkelser» som viser studentenes opplevde stressbilde. Det kan også være noen antakelser fra institusjonenes side, som bidrar til å forsterke dette bildet, og det må vi ta høyde for.

Systemsvakheter: Hvorfor er dette usynlig i våre organisasjoner/hva har endret seg?

Det er ikke mulig å kartlegge hver enkelt student sin kompetanse/forventninger før de starter, slik at vi er usikre hvordan vi skal bruke våre ressurser til å hjelpe studentene. Det finnes også hjelp til selvhjelp: Mer informasjon, som gjennomsnittskarakter/stryk statistikk i StudentWeb, kan bidra til å balansere studentenes inntrykk realitetene, men dette fordrer at studentene tar dette i bruk.

Endringseffekter: Hva skjer dersom vi tar tak i denne utfordringen?

Forventningsavklaringer og åpen kommunikasjon fra faglige kan hjelpe studentene balansere egne forventninger, men dette betyr også at faglige ansatte må ha realistiske forventninger av sine studenter. Kultur/holdningsarbeid kan bidra til å styrke/forbedre andre områder av studentenes opplevde hverdagsbilde – ikke alle er perfekte. Ved å tillate at man ikke må prestere til A i alt, blir også studentgruppene mer åpne og blir et større faglig fellesskap.

Utfordringer: Hvilke hindre er det som gjør det vanskelig for oss å løse denne utfordringen?

Faglige ansatte har alltid høye ambisjoner på vegne av sine studenter, og disse er ikke nødvendigvis realiserbare sett ut ifra studieveiledernes synspunkt. Fagpersoner belønner de beste studentene i form av ansettelse som studentassistenter og mentorer, noe som forsterker studentenes helhetsbilde, mens studieveilederne jobber for å vekke gjennomførelse og «du er god nok» samtaler.

11. Fagsosialt

Problemedefinisjon

Fagsosiale forhold kan bli bedre for studentene dersom faglig ansatte, administrasjon og samskipnad samarbeider bedre.

Kilde

Det finnes forskning om hvordan å få studentene til å trives fra både USA og Norge. Det finnes større forskningsmiljøer i Australia, England og Sør- Afrika som har spesielt sett på mastergradsstudentene. Det er en styrke at vi vet at vi ikke er flinke nok på dette området.

Systemsvakheter: Hvorfor er dette usynlig i våre organisasjoner/hva har endret seg?

Det fagsosiale arbeidet mangler gjerne en samordnet plan/visjon og ansvaret for å gjøre dette er segregert. Det at det er mindre fokus på det fagsosiale gjennom hele løpet for studenten er problematisk, for studentenes fagsosiale behov vokser og endrer seg igjennom studieløpet. Studentene har større forventninger i dag til dem som foreleser, og foreleserne er kanskje mindre klar over hva studentene forventer/ønsker/trenger.

Endringseffekter: Hva skjer dersom vi tar tak i denne utfordringen?

Fokus på det fagsosiale i alle ledd (alle studentfaser og mellom dekan, studieprogramansvarlige, foreleser samt mellom de forskjellige avdelingene i samskipnadene) kan gjøre at flere studenter opplever en helhetlig fagsosial tilhørighet, noe som kan føre til at man beholder flere studenter (ekstern motivasjon til å fullføre studier). Vi antar at studenter som føler sterkere tilhørighet og som er mer komfortabel i sin studenthverdag, klarer å ta gode beslutninger i forhold til eget studieløp.

Utfordringer: Hvilke hindre er det som gjør det vanskelig for oss å løse denne utfordringen?

Mer fagsosiale aktiviteter tar tidsressurser og med mindre det er satt i system, er det personavhengig. Det er ikke alle i høyere utdanning som har like stor grad av sosial kompetanse eller interesse av det sosiale – det gjelder både studenter og ansatte. Dersom man ønsker å ha fagsosiale aktiviteter, må det prioriteres deretter.

Midtveisstudenten

Midtveisstudenten er gjerne midt i sin grad (bachelor/master), og kan befinne seg på 2,3(4)- år av sitt studie, dette avhenger av hvilken grad studenten tar. Det er i rammeverket identifisert 9 utfordringsområder knyttet til midtveisstudenten, dette presentert nedenfor:

1. Er de glemt? JA

Problemdefinisjon

Mellomstudentene kan bli sammenlignet med «mellombarnet».

Kilde

Erfaring viser at studenter opplever det som vanskelig (flaut, mislykkede) å måtte spørre om slike «enkle» ting når «alle andre» får det til.

Systemsvakheter: Hvorfor er dette usynlig i våre organisasjoner/hva har endret seg?

Erfaring viser at organisasjonene våre tar for gitt at studentene vet hva de gjør, hvor de finner informasjon, hvem de skal være med og hvor de finner hjelp til jul, eller i alle fall til de bikker over til andre året.

Endringseffekter: Hva skjer dersom vi tar tak i denne utfordringen?

Ved å ha en bredere helhetsplan for Studentvelkomsten, gjerne da egne møter for 2, 3 og 4-års studentene (en dag etter fadder uka siden mange av disse er faddere og har allerede mye ansvar og informasjon som har kommet), kan hjelpe flere finne sin plass og ikke minst, få viktig informasjon fra studiestedet og samskipnaden. Sosiale start (både med og uten alkohol) kan bidra til at studentene får det de trenger uten å føle seg «uthengt» for å ikke vite hva de holder på med. Kjente fra samskipnader og studieprogrammet må presentere seg fysisk for studentene, slik at de kjenner igjen viktige kontaktpersoner og vet hvem de kan henvende seg til ved behov. Dette vil kunne redusere «1000- spørsmål på runddans» internt i organisasjonene. Videre kan forfriskningskurs i akademisk skriving og bibliotekbruk være kjærkommet. (Infoflyt forblir viktig for disse studentene).

Utfordringer: Hvilke hindre er det som gjør det vanskelig for oss å løse denne utfordringen?

Dette krever mer planlegging og samhandling mellom forskjellige aktører som ikke er vant med slike krav og forventninger. Dette kan kreve mer tidsressurser i en tid når vi ikke har slike ressurser tilgjengelig

2. Psykososialt miljø

Problemdefinisjon

Studentene trenger å bli kjent med andre studenter og skape gode fagsosiale relasjoner, nå som de har byttet fag og møter på mange nye personer.

Kilde

Vi finner informasjon om studentenes psykososiale miljø i blant annet SHoT,

forskningsrapport er og rekrutteringsundersøkelser. Erfaring viser at studentene etterlyser mer lærerstyrt inndeling i grupper.

Systemsvakheter: Hvorfor er dette usynlig i våre organisasjoner/hva har endret seg?

Ikke alle fagmiljø anser det som sin oppgave å organisere studentenes læringsgrupper og kollokviegrupper, i alle fall ikke i 2, 3 eller 4 året, og overlater derfor studentene til selv og for å danne grupper. Dette er en utfordring for studentene som er mindre utadvendt eller som kommer sent til studiene, eller som er borte fra studiene i en periode grunnet sykdom o.l. Dette blir en enda større utfordring for nett- og samlingsbaserte utdanninger.

Endringseffekter: Hva skjer dersom vi tar tak i denne utfordringen?

Mer tilstedeværelse på Campus med fagsosiale og faglige aktiviteter skaper lettere tilhørighet og gir flere muligheter for studentene å skape nye bekjentskaper. Dette kan øke studentenes trivsel og gi dem bedre psykisk helse. Dette kan også øke gjennomføring og hjelpe dem oppnå bedre resultater.

Utfordringer: Hvilke hindre er det som gjør det vanskelig for oss å løse denne utfordringen?

Det er en utfordring at det er få ressurser til sosiale arrangement. Videre er det få ressurser og tydelig definerte oppgaver til ansatte som angår ansvar for å skape et godt læringsmiljø. Det er ikke klart hvordan foreleser, studieprogramansvarlig og dekan skal arbeide med læringsmiljø i forelesningssalen, i programmet og på fakultetet, og det kan også være uklart at ansvaret kan plasseres på alle disse nivåene. Studentene i dag er kanskje mindre i stand til å ta ansvar for å skape de gode sosiale relasjonene som trengs for et godt læringsmiljø, og mange studenter må jobbe (mye) slik at dersom det ikke er obligatorisk så har de ikke tid til det. Det akademiske presset kommer gjerne økende på samtidig som studentenes økonomiske press øker på (hverdagen er mer satt, forventninger og utgifter må dekkes og oppsparte penger er brukt opp).

3. Rutinesvikt

Problemdefinisjon

Studenter som ikke har fått etablert gode rutiner og struktur i studiehverdagen sin, faller igjennom når de blir mellomstudent. Nyttir ikke med skippertak lengre.

Kilde

Erfaring viser at struktur i hverdagen går igjen i masse veiledningssamtaler, studentene sliter med å sjonglere studier, deltidsjobb og venner / sosialt liv. Mange bytter også klasse i år 2, noe som kan bidra til endringer i måten foreleseren organiserer ting/styrer læringen (dette kan være nødvendige fagdidaktiske grep). Kan være hardkjør med tøffe praksisperioder, og dermed vil de med dårlige rutiner bli ekstra utsatt.

Systemsvakheter: Hvorfor er dette usynlig i våre organisasjoner/hva har endret seg?

Det er vanskelig å samordne ALT fordi det er ulike behov på ulike studieprogram, og dette er videre svært avhengig av yrkesretting/yrkesutdanning. Det er også usikkert hvor stort behovet er for videre "onboarding" og om det vil være effektiv bruk av institusjonens ressurser.

Endringseffekter: Hva skjer dersom vi tar tak i denne utfordringen?

Mer tilstedeværelse på Campus med fagsosiale og faglige aktiviteter skaper lettere tilhørighet og gir flere muligheter for studentene å skape nye bekjentskaper.

Dette kan øke studentenes trivsel og gi dem bedre psykisk helse. Dette kan også øke gjennomføring og hjelpe dem oppnå bedre resultater. En enkel veiledning om struktur i studiehverdagen, at studentene må se på sin egen studiehverdag og tidsbruk, kan gi en ansvarliggjøring og veldig god effekt på mestring av studiet som mellomstudent – for alle studenter. Her kan mellomstudenten bli ansvarliggjort som mentor/studentassistent, noe som er både relevant for mentorene i CV/jobbsammenheng og for å få bedre kunnskaps- og kompetanseoverføring til førsteårsstudentene (student- til-student).

Utfordringer: Hvilke hindre er det som gjør det vanskelig for oss å løse denne utfordringen?

Utfordringen er at de studenter som trenger det, møter ikke opp på organiserte tilbud. For eksempel, studenter som sliter med søvnproblemer, møter ikke opp på kurstilbudet til samskipnaden. Det er også vanskelig å få kurs i studieteknikk-/mestring inn på studentenes timeplaner, og enda vanskeligere å få det inn i studiepoenggivende emner.

4. Etablerte sosiale grupper

Problemedefinisjon

Det skapes ofte sosiale grupper/klikker før jul/i første året, som blir etablerte og som det kan være vanskelig å komme inn i for nye.

Kilde

Erfaring viser at etter første året er det vanlig å ta valgemenner, hvor mange studenter opplever at det allerede er noen etablerte klikker i det studieprogrammet emnet hører til, og at de dermed står alene i en ellers etablert sosial gruppe i ulike emner. For de som ikke fant "sin gjeng" i førsteåret kan resten av studietiden bli enormt ensomt.

Systemsvakheter: Hvorfor er dette usynlig i våre organisasjoner/hva har endret seg?

Det store fokuset på førsteårsstudentenes behov har kanskje overskygget behovene til mellomstudenten. De fleste institusjoner har UH-ped, men det er usikkert hvor mye fokus det har vært på hvordan UH-ped kan påvirke det sosiale og det psykososiale. Der det er mulig bør foreleserne vektlegge arbeidsformer hvor studentene blir bedre kjent med hverandre (lærerstyrt gruppeinndeling er nødvendig). Samskipnadens fokus på lavterskel bli-kjent aktiviteter kan også tilpasses i større grad til å inkludere denne studentgruppen enn det det har vært tidligere.

Endringseffekter: Hva skjer dersom vi tar tak i denne utfordringen?

Undervisningen og forelesningene er essensen av læringsmiljøet. Dette fordrer også at studentene faktisk kommer på campus og deltar i undervisningen (og de må derfor oppleve at undervisningen gir en merverdi enn kun pensum og asynkront undervisningsmaterieil). Større fokus på blant annet studentaktiv undervisning kan bidra til å øke studentenes oppmøtefrekvens og forbedre deres psykososiale helse.

Utfordringer: Hvilke hindre er det som gjør det vanskelig for oss å løse denne utfordringen?

Campus må være fleksibelt og ha rom utover kun forelesningssaler, og digitale undervisningsverktøy må brukes på en mer målbevisst måte. Det må skapes gode arealer for å lære og være, identitetsarealer

(hvor studentene opplever tilhørighet, enten pr studieprogram eller utdanningsområde), en base og en fungerende (lærerstyrt) kollokviegrupestruktur.

5. Studiestart 2.0

Problemedefinisjon

Behov for en oppstart/velkomst til andreåret også.

Kilde

Av erfaring vet vi at det er mye informasjon som ble gitt ved studiestart for førsteåringene og som trenger å repeteres eller som har endret seg siden førsteåret og som da må oppdateres. Videre er det mange som ennå ikke har funnet sin plass sosialt, og nå er det vanskeligere ettersom det har dannet seg en del klikker og gjenger; man er ikke like innstilt på å bli kjent med nye ettersom oppstarten og bli-kjent fasen er over. I tillegg er det av erfaring slik at studentene har skapt seg rutiner, metoder for å håndterestudiehverdagen i løpet av førsteåret, men det er ikke sikkert disse er gode nok til å håndtere det økte faglige nivået til andreåret: De trenger fortsatt kurs og opplæring i studieteknikk, tidsplanlegging, stresshåndtering etc. Studentene selv, samt rådgivere og veiledere med tett studentkontakt, rapporterer om denne utfordringen.

Systemsvakheter: Hvorfor er dette usynlig i våre organisasjoner/hva har endret seg?

I systemet er det tatt for gitt at studentene har funnet sin plass og etablert seg som student ettersom førsteåret er over. Mye av tjenestene og informasjonen fins, men den ligger passivt tilgjengelig for at studentene må oppsøke den selv. Derfor bør den formidles aktivt ut til studentene gjennom en studiestart 2.0.

Endringseffekter: Hva skjer dersom vi tar tak i denne utfordringen?

Dette kan føre til bedre trivsel og generell økt studentvelferd. Bedre sosial og faglig integrering. Bedre resultater og prestasjoner. Mindre frafall og bedre gjennomstrømning.

Utfordringer: Hvilke hindre er det som gjør det vanskelig for oss å løse denne utfordringen?

En slik «Studiestart 2.0» vil kreve ressurser, noe som er mangelvare for de fleste for tiden. De ressursene som er tilgjengelig blir fokusert på førsteårsstudenten, ettersom de er mer sårbare. Informasjonen finnes, men er fragmentert og spredt utover mange plattformer og personer. Selv ikke sentrale personer har kontroll over all relevant informasjon, slik at studentene blir sendt mellom eks faglærer og administrasjonen for svar. Det blir vanskelig å koordinere når det er flere aktører involvert og alle problemer må løses på en case-by- case-basis i stedet for at studenten selv kan lettere finne frem til gode løsninger. Situasjonen er gjort vanskeligere ved at mange tekniske plattformer ikke "snakker sammen" og det er manglende rutiner/standardiserte måter å presentere/kommunisere informasjon (for eksempel canvasoppbygging) – også på tvers av studiested-samskipnad.

6. Informasjons flyt

Problemedefinisjon

For mye informasjon i oppstarten, og noe av dette bør også/heller gjentas i 2. året.

Kilde

Erfaring fra interne kommunikasjonsavdelinger, og erfaring fra studenter, viser at helt vesentlig informasjon på alle områder når ut til studentene på ulike måter og til ulike tider, og noe blir oversett fullt og helt. Vi kan organisere informasjonen bedre, inklusivt repeterende informasjon, slik at studentene er bedre rustet til hverdagen.

Systemsvakheter: Hvorfor er dette usynlig i våre organisasjoner/hva har endret seg?

Generelt har vi for mye informasjon, på ulike plattformer, som treffer ikke målgruppen, og som er gjerne vanskelig å holde oppdatert siden mye endrer seg og det er store program/institutt/fakultet forskjeller og samskipnadens informasjon er også tilgjengelig på forskjellige måter. I tillegg er det noen studenter som ikke får noe av lærestedets eller samskipnadens informasjon og som igjen opplever at den informasjonen de får er ikke samkjørt og dette forvirrer dem. Mellomstudentens utfordringer har kanskje ikke vært i fokus i forbindelse med dette.

Endringseffekter: Hva skjer dersom vi tar tak i denne utfordringen?

Dersom det er mulig å utvikle felles plattformer for samkjøring av informasjon mellom lærested og samskipnad, slik at informasjonen bli campusvis, kunne man ha forbedret situasjonen for mange. Dette kan inkludere behovet for å bruke chatbot, og ha gode felles plater for infoskjermer, SoMe og annet. Mellomstudentene bør starte semesteret med relevant informasjon for viderekommende studenter.

Utfordringer: Hvilke hindre er det som gjør det vanskelig for oss å løse denne utfordringen?

Dette vil kreve at vi endre rutiner og systemer, og samkjøring av informasjon som skal presenteres vil kreve mye av kommunikasjonen mellom samskipnad og lærested. For noen samskipnader er dette utfordrende på grunn av kompleksiteten i organisasjonen og for noen læresteder vil blant annet flercampusmodellen også før til utfordringer.

7. Motivasjon

Problemedefinisjon

Den er vanskelig å opprettholde - både indre motivasjon og ytre motivasjons faktorer må vurderes og styres.

Kilde

Vi finner informasjon om dette indirekte i gjennomstrømningstall, SHoT og i Studiebarometeret.

Systemsvakheter: Hvorfor er dette usynlig i våre organisasjoner/hva har endret seg?

Samskipnadene og lærestedene har hatt stort fokus på førsteårstiltak. Mellomstudenten kan oppleve å bli «glemt», fordi tiltakene er usynlige, eller de eksisterer ikke. Slike tiltak kan være viktig for den ytre motivasjonen, men er manglende.

Endringseffekter: Hva skjer dersom vi tar tak i denne utfordringen?

Tiltak for å styrke deltakelse kan også styrke motivasjonen: flere lavterskeltilbud, studierådgiver mer ut blant studentene, klassens time, morgenkaffe, vaffel og uformell prat er lavt-hengende-frukt. Samskipnader og læresteder kan være aktive i forhold til studentdeltakelse, synliggjøring av arbeidsrelevans og bevisstgjøring av læringsutbytte. Noen tilbud er spesielt relevant for studietilværelsen, og studentene bør bli gjort ekstra oppmerksom på disse. Det kan være at noen studenter mister motivasjon grunnet opplevelsen av å ha fått dårlige karakterer i førsteåret. Lærestedet kan være mer aktiv ved å forklare hva karakterene betyr, og sammen med samskipnadene hjelpe dem med en realitetsorientering om karakterer (som kan også dempe karakterpress).

Utfordringer: Hvilke hindre er det som gjør det vanskelig for oss å løse denne utfordringen?

Det er vanskelig å holde på studenter som ikke vil være der, så det er viktig å få mer innsikt i hvordan studentene opplever indre og ytre motivasjon, sviktende motivasjon og ikke minst få mer innsikt i når de bestemmer seg for å slutte.

8. Studielivsbalanse

Problemedefinisjon

En måte å tenke på for å hjelpe studentene

Kilde

Et nytt begrep for å bedre forstå det komplekse samspillet i hvordan studentene opplever studenthverdagen. Her er den avgrenset til å gjelde mellomstudentens faglige, økonomiske og sosiale liv. Det sosiale kan videre deles inn i sosialt liv på studiet og sosialt liv på fritiden. Hensikten er å fokusere på de livsområdene som studentene sliter med og informasjon som er relevant for dette nye begrepet er å finne i mange forskjellige kilder. Mye kunnskap eksisterer som underbygger betydningen av hver enkelt av disse livsarenaene for å ha en god studietid som SHOT, studiebarometeret mm.

Systemsvakheter: Hvorfor er dette usynlig i våre organisasjoner/hva har endret seg?

I og med samskipnadene og lærestedene ikke har hatt fokus på mellomstudenten og ikke vært oppmerksomme (eller hatt ressurser til å være det) på dette temaet på et helhetlig gruppenivå, er det forståelig at en helhetsforståelse av studentens studieliv har vært manglende. Dette nye begrepet er et forsøk på å samle flere tråder og holde studenten i fokus.

Endringseffekter: Hva skjer dersom vi tar tak i denne utfordringen?

En bedre helhetsforståelse og gode tiltak vil gi forbedret livskvalitet og sannsynligvis også en bedre studenthverdag.

Utfordringer: Hvilke hindre er det som gjør det vanskelig for oss å løse denne utfordringen?

Tiltak som krever helhetlig tenkning og samarbeid på tvers mellom fag- og sosiale aktører er ressurskrevende. De økonomiske rammer strekker ofte ikke til. Dette krever at vi tenker nytt om eksisterende tiltak og om våre organisasjoner – lærested og samskipnad – fra studentperspektivet.

9. Studentøkonomi

Problemdefinisjon

Som student vil utfordringen med økonomi være vanskeligere med økende akademisk press.

Kilde

Studiebarometeret sier noe om studentene fullfører på normert tid. Felles Studentdatasystem kan si noe om progresjonen. SHOT kan si noe om studentenes forhold og bekymringer rundt egen økonomi. Levekårsundersøkelsen for studenter kan også si noe om studenters økonomi.

Systemsvakheter: Hvorfor er dette usynlig i våre organisasjoner/hva har endret seg?

Lærestedene og samskipnadene har begrenset mulighet til å endre studentøkonomien, men vi kan hjelpe studentene gjøre gode valg i studietiden sin. Dessverre mangler vi god nok informasjon om studenters kompetanse på egen økonomi.

Endringseffekter: Hva skjer dersom vi tar tak i denne utfordringen?

Studentsamskipnadene kan ha kurs i privatøkonomi og kurs i hvordan få deltidsjobb. Lærestedene kan være bedre rustet til å tilby konkurransedyktige jobber på campus, som er tilpasset studenthverdagen. Arrangement bør være gratis.

Utfordringer: Hvilke hindre er det som gjør det vanskelig for oss å løse denne utfordringen?

Som sektor har vi ikke mulighet til å endre studiestøtten. Når økonomien til campusbaserte fulltidsstudenter i heltidsprogrammer er til de grader presset, tvinges andre løsninger frem. De fleste studenter studerer ved sine lokale læresteder – de aller færreste læresteder tiltrekker studenter noenlunde jevnt fra flere regioner/fylker enn sitt eget – men selv da må studentene flytte fra distriktene og inn til de større byene. Dette tømmer distriktene og legger et enormt press på boligmarkedene i de regionale byene/storbyene/hovedstaden. Det er ikke bærekraftig å øke studiestøtten for å finansiere et boligmarked som har vokst slik det har de siste 10-20 årene. Vi må se på andre måter å organisere studier på, enn det å være campusbasert, slik at studentene kan bo der de bor og samtidig studere. Det politiske fokuset på slike tiltak er allerede her, og vi finner tegn til det i tiltak fra HK-dir og NOKUT, blant andre. Hvordan vi ser for oss en fulltidsstudent og hva et studieløp skal være kan videre vurderes. Endringer i finansieringssystemet til UH-sektorens program (fra 6 kategorier til 3) samt nedjusteringen av masterfinansiering, fokus på mikrokurs og næringslivets økt interesse for sertifiseringer, er tegn på en større sektor i endring. Det er ikke sikkert at fremtidens fulltidsstudenter er det samme som de er i dag. Heltidsprogrammer er under press, og studentene jobber (mye) utenom studiene. Skal vi opprettholde kvaliteten i det faglige innholdet, kreves det at oppmerksomhet (fortsatt) rettes mot studiene; hvordan og hvor heltidsprogrammer skal kjøres vil følgelig endre seg med at de to andre endrer seg. Dette landskapet vil utfordre både læresteder og samskipnader i tiden fremover.

Sluttstudenten

Sluttstudenten, ofte kjent som sisteårsstudenten, er i sluttfasen av sin grad (bachelor/master), og kan befinne seg på 3 eller 5 år av sitt studie, dette avhenger av hvilken grad studenten tar. Det er i rammeverket identifisert 9 utfordringsområder knyttet til sluttstudenten, dette presentert nedenfor:

1. Informasjonsflyt

Problemedefinisjon

Overvurderer vi sluttstudentens kunnskap om våre tilbud?

Kilde

Erfaring viser at kanskje vi tar for gitt at sluttstudenten vet alt de trenger å vite.

Systemsvakheter: Hvorfor er dette usynlig i våre organisasjoner/hva har endret seg?

Informasjonsarbeidet på læresteder og samskipnader har blitt intensivert de siste årene, men det er fortsatt et stykke igjen å gå.

Endringseffekter: Hva skjer dersom vi tar tak i denne utfordringen?

Ved å informere spissere i semesterstart på fakultetsnivå, kan vi gi relevant informasjon om tilbud spisset for dem.

Utfordringer: Hvilke hindre er det som gjør det vanskelig for oss å løse denne utfordringen?

Det er flere utfordringer tilknyttet dette med å spisse informasjonen - vi må følge (digitalt fotfølge) studentene og det er ikke sikkert alle er like interessert i det, bredde av informasjonen som kan være nyttig for flere kan bli borte og det kan være arbeidskrevende å få det på plass og ikke minst følge det opp. Kan rett og slett et bedre årshjul som sikrer at alle studenter får hjelp i forskjellige faser i studiene sine være tilstrekkelig? Sektoren trenger en grundig informasjons- og kommunikasjonsdiskusjon - det vil gange samskipnadene, lærestedene og studentene selv!

2. Første del av obligatorisk planlagt "Masterstil": Hvordan møte og følge opp masterstudenter?

Problemedefinisjon

Mange opplever et stress med fremtidsusikkerhet, hvordan få seg jobb, og generelt om hva de har lært og kan jobbe med fremover.

Kilde

Erfaring tilsier at det er behov for forventnings avklaringer rundt tiden som studentene skal inn i. Noen er ikke forberedt på å måtte skrive en større oppgave og trenger ferskere biblioteksinnføring. Mange er ikke klar over hvor mye arbeid en slik oppgave er, og skal være. Samtidig søker mange faste stillinger samtidig som de ferdigstiller masteren sin, noe som øker stressnivået hos dem i en kritisk periode i studiene sine.

Systemsvakheter: Hvorfor er dette usynlig i våre organisasjoner/hva har endret seg?

Studierådgivere og -veiledere har mindre og mindre kapasitet (effektivisering) til å ta seg av de individuelle studentenes praktiske spørsmål (om tilrettelegging, endring av studieplaner, permisjon, etc.), og trenger å ha strømlinjeformet informasjon ut til studentene som studentene lettere kan ta i bruk. Rådgiverne på samskipnadene har heller ikke kapasitet til å hjelpe mange flere studenter individuelt, og trenger å se på mer bærekraftige løsninger for flere. Det er også uklart hvordan vi skal gjøre dette med flere digitale studenter. Fagpersoner er allerede under et enormt press på undervisningssiden og har heller ikke tilgang til tilstrekkelig informasjon eller oversikt over alt av tilbud og tjenester. De fleste fagpersoner har heller ikke IT-tilganger for å kunne få tak i den informasjonen som studenter etterlyser.

Endringseffekter: Hva skjer dersom vi tar tak i denne utfordringen?

Studenters mulighet for å selv oppsøke og finne frem til tjenester og tilbud henter sammen mer kulturell/akademisk kapital. Ressurssterke studenter vil selv finne frem til stipendiater/samarbeid med bedrifter, mens studenter som ikke har den samme ressursen vil ikke selv oppsøke informasjon. Derfor viktig at alle blir presentert mulighetene og tidlig lærer seg verktøyene de trenger for å løse sine utfordringer. Ved å ha bedre onboarding systemer for alle studentene, kan vi bidra til å minske samfunnsforskjellene. Et oppstartsopplegg som starter allerede i 2. året, kan være et tiltak: Med repetisjon av metode og oppgaveskriving; fokus på søvn, prioriteringer, venner, sosialt; og inkluderer faste møtepunkter veileder/medstudenter.

Utfordringer: Hvilke hindre er det som gjør det vanskelig for oss å løse denne utfordringen?

Det er ikke enkelt å utvikle et «hvilke muligheter og hvordan være masterstudent» kurs og også få dem implementert i timeplanen. Spørsmålet er hvordan en slik sti vil kunne se ut ved en institusjon, ved en samskipnad og hvordan samarbeidet mellom dem vil være.

3. Mellomdelen av "Masterstien": En masterplan for å forene dem alle?

Problemedefinisjon

Det må være en forutsigbar plan for hvordan studenter kan lykkes med master.

Kilde

Vi har informasjon om hvordan det står til med masterstudentene i Studiebarometeret samt i interne evalueringer av masteremne.

Systemsvakheter: Hvorfor er dette usynlig i våre organisasjoner/hva har endret seg?

I dag er det få læresteder som har felles retningslinjer for hvordan veiledning skal fungere og hvordan masteren skal «finne sted». Det er også veldig varierende for hvilken informasjon studentene får før de begynner med oppgaven. Dette er en utfordring for studenten, men det er også en utfordring for samskipnadene, som skal forsøke å hjelpe studentene på samme nivå på tilnærmet like måter.

Endringseffekter: Hva skjer dersom vi tar tak i denne utfordringen?

Dersom lærestedene kan utvikle bedre retningslinjer for veiledning og masterstien, samt dele denne med samskipnadene til orientering, vil det være lettere for alle å forstå hvor i løypa studentene er, og hva de trenger. Felles tiltak som jobbsøkerkurs, biblioteks-info (om oppgaveskriving) og etablering av mastergrupper vil dermed være mer realistiske.

Utfordringer: Hvilke hindre er det som gjør det vanskelig for oss å løse denne utfordringen?

Flere av tiltakene krever økonomiske prioriteringer som kan føre til at andre tilbud nedprioriteres eller at mastergrader ikke er mulig å gjennomføres.

4. Siste del av "Masterstien": Overgang en fra studiet til arbeidslivet

Problemdefinisjon

Mange opplever et stress med fremtidsusikkerhet, hvordan få seg jobb, og generelt om hva de har lært og kan jobbe med fremover.

Kilde

Erfaring tilsier at det er behov for å gi studentene en forståelse for sin kompetanse og selvtillit til å gå ut som arbeidssøker. Mange studenter søker faste stillinger samtidig som de ferdigstiller masteren sin, noe som øker stressnivået hos dem i en kritisk periode i studiene sine.

Systemsvakheter: Hvorfor er dette usynlig i våre organisasjoner/hva har endret seg?

Studentene er mer stresset nå på å bli ferdig med studiene og komme seg ut i jobb. De skal gjøre karriere, de skal finne drømmejobben, prestere og endre verden. De legger et enormt press på seg selv. Jobber er også i større grad geografisk sentrerte, som fører til høy konkurranse i byene mens distriktene skriker etter kompetanse.

Hvordan forbereder vi studentene til at de ikke starter i drømmejobben og om at livet i og arbeidserfaring fra distriktene har en egenverdi som kan hjelpe dem komme i gang i arbeidslivet.

Endringseffekter: Hva skjer dersom vi tar tak i denne utfordringen?

Ved å endre fokuset fra "hva blir jeg" til "hvilken kompetanse har jeg fått", kan vi styrke studentenes opplevde arbeidslivsrelevans og redusere overgangsstresset fra UH til arbeidslivet. Dette kan inngå som en siste del av en planlagt «mastersti», et opplegg som hjelpe studentene inn og igjennom denne fasen av studielivet. Videre, ved å f.eks. inkludere alumni gjennom karriereintervju og karrieresamarbeid, kan læresteder styrke LLL arbeidet. Samskipnadenes tilbud kan være en integrert del av denne stien, ved å tilby f.eks. «Hvordan håndtere jobbsøking mens man skriver oppgaven» kurs, generiske webinar om CV, jobbsøknad og intervjutrening. Slike tiltak kan også inkludere de faglige, som kjenner sine sektorer veldig godt.

Utfordringer: Hvilke hindre er det som gjør det vanskelig for oss å løse denne utfordringen?

Det er et behov for et ekstra blikk på de studentene som er i et forsinket løp. Studieveileder bør automatisk kalle inn disse studentene til en samtale for å ta en avsjekk på hvordan går det og ha et større fokus på disse studentene. Men dersom spørsmålet er om vi skal legge opp til et forsinket løp, så vil vi møte på en del motstand grunnet finansieringsmodellene våre (vi er foreløpig ikke lagt tilstrekkelig opp til forsinket løp).

5. Psykososialt læringsmiljø

Problemdefinisjon

Vi må ha større fokus på psykososialt læringsmiljø for avslutningsstudenten (også bachelor- og masteroppgavestudentene og ikke kun Ph.d. studentene).

Kilde

Vi vet mye om det psykososiale miljøet og det er foretatt mye forskning på området.

Systemsvakheter: Hvorfor er dette usynlig i våre organisasjoner/hva har endret seg?

Mye av den informasjonen vi vet om har vi for det meste tatt med oss til arbeidet med førsteårsstudentene, mens sluttstudentene kanskje er litt "glemt".

Endringseffekter: Hva skjer dersom vi tar tak i denne utfordringen?

Vi må jobbe mer bevisst rundt dette: Sluttstudentene må bli mer sett og verdsatt som bacheloroppgave- eller masteroppgavestudent. Ved å sette større fokus på det sosiale miljøet i forbindelse med dette arbeidet, kan vi bidra til at studentene som en større gruppe opplever et bedre psykososialt miljø og bedre mental helse.

Utfordringer: Hvilke hindre er det som gjør det vanskelig for oss å løse denne utfordringen?

Flere av tiltakene som foreslås og trengs koster ressurser – kanskje flere ressurser enn vi har. Vi kan sette i gang med tiltak som går på rom (ved å opprette arenaer for at studentene skal i større grad føle tilhørighet til en type gruppe (på program, institutt/fakultetet)), men dette kan være en utfordring for både samskipnad og lærested. Det kan også være faglige grunner hvorfor ting er slik de er: Kvaliteten på den individuelle veiledningen er svært viktig, men det er ikke gitt at den praktiske og fagspesifikke organiseringen av veiledningen er den samme på tvers av fakultetet eller til og med innen ett og samme program, for faglige grunner – dette kan oppleves som kvalitetssvikt. Studentene er også en viktig del av dette helhetsbildet, men da flere jobber og søker faste jobber i tillegg til å studere, er det begrenset med tid som de har til øverst til det sosiale og samhold med andre studenter.

6. Følgefeil

Problemdefinisjon

Manglende eller svak forståelse av egen kompetanse

Kilde

Erfaring viser at mange studenter kjenner ikke til sine egne styrker og svakheter i lys av arbeidslivets krav og bekymrer seg for å finne arbeid og særlig relevant arbeid.

Systemsvakheter: Hvorfor er dette usynlig i våre organisasjoner/hva har endret seg?

Liten forståelse i organisasjonene om at studentene trenger kunnskap om hvordan de kan posisjonere seg gjennom utdanningsløpet og bli bevisst egen kompetanse på slutten. Studenter som er snart ferdig med sine studier sliter med å forstå veien inn i arbeidslivet og er ikke veien funnet FØR de er ferdige, har de få eller ingen som kan hjelpe dem videre inn i jobb/ sektoren som de ønsker seg inn i. Plutselig "eldes" de ut av systemet, men de trenger fortsatt veiledning/coaching for å komme seg helt inn - med mindre de skal gjøre alt det med jobbsøk MENS de skriver sluttoppgaven sin.

Endringseffekter: Hva skjer dersom vi tar tak i denne utfordringen?

Om flere studenter lett finner relevant jobb vil de i enda større grad snakke positiv om utdanningen i hjemmemiljøet og sikre fremtidig rekruttering.

Utfordringer: Hvilke hindre er det som gjør det vanskelig for oss å løse denne utfordringen?

Samskipnadene og lærestedene har ikke godt nok utviklet veileder og rådgivningstjenester som kan hjelpe dem videre i arbeid og har heller ikke nødvendigvis godt nok samarbeid med sentrale aktører som kan hjelpe dem videre inn i jobb. De fleste studenter som er nettopp ferdig med sine studier har ikke lyst å oppsøke hjelp hos NAV med det første.

7. Arealbehov

Problemdefinisjon

Mangel på arealer for sluttstudenter

Kilde

Sektoren har mye kompetanse og forskning om dette, men det kan virke som om campusutviklingsplaner bremses primært pga. økonomi.

Systemsvakheter: Hvorfor er dette usynlig i våre organisasjoner/hva har endret seg?

Studenttall og antallet ansatte vokser fortere enn romkapasitet og annen infrastruktur, og studentplassen blir ofte salderingspost. Selv om det er usikkert om vi vil fortsette med den store utviklingen av studenttall som har vært de senere årene, er det i alle fall klart at vi har disse studentene nå og at et visst nivå studerende er forventet av sektorens institusjoner.

Endringseffekter: Hva skjer dersom vi tar tak i denne utfordringen?

Med bedre campus og ferdigstilte campusutviklingsprosjekter, kan vi få et bedre faglig og sosialt fellesskap, som sammen med styrket veiledningstilbud, bidra til bedre gjennomstrømming. Rom til sluttstudentene vil øke fellesskapet og dempe ensomhet. Vår jobb er å hjelpe studentene å lykkes, som krever at vi må investere i tettere oppfølging av også sluttstudentene.

Utfordringer: Hvilke hindre er det som gjør det vanskelig for oss å løse denne utfordringen?

Mangel på penger og sparemodus i institusjonene er noe som preger sektoren, og dette vil ikke gå over med det første. Dette store økonomiske presset demper viljen og evnen til å styrke tilbudet til en gruppe studenter, både i form av mer plass og bedre oppfølging, fordi man ikke ser de åpenbare gevinstene opp mot de relative og faktiske kostnadene.

8. Fremtidsusikkerhet

Problemdefinisjon

Sluttstudenten kan oppleve fremtiden som uforutsigbar.

Kilde

Vi finner dette i informasjon direkte fra studenten, historiske undersøkelser er, kandidatundersøkelser, egne undersøkelser er for fagfelt som har lav studentgjennomstrømming/dårlige resultater og i varslingssystemer på institusjonen e samt i studentsamtaler underveis i studiet.

Systemsvakheter: Hvorfor er dette usynlig i våre organisasjoner/hva har endret seg?

Det er større forventninger fra studentene om at høyere utdanning skal være en "billett" rett inn i arbeidslivet, og det kan oppleves som svært utfordrende om dette ikke løser seg raskt nok eller etter forventningene deres. Dette gjelder både ifm. avsluttende oppgave, om en får jobb eller ikke, den økonomiske situasjonen kan endres når en ikke lengre får økonomisk støtte (Lånekassen).

Endringseffekter: Hva skjer dersom vi tar tak i denne utfordringen?

Studenten vet ikke at flere kan ha samme bekymringer, og manglende åpenhet om utfordringer som kan oppstå i studiet og etterpå forsterker dette. Det er også uklart og for noen finnes det ikke noen som de kan henvende seg til/kontaktes om ulike utfordringer helt i slutten av studiene og heller ikke i tiden etterpå. Plassering av studentskipnad eller andre støttefunksjoner på andre steder enn på det campus der studenten er kan forsterke dette. Kontaktinformasjon kan også være ikke satt dårlig i system eller studentene kan etterlyse mer face-to-face/kjentfolk kontakt – heller enn en chatbot eller en person som de ikke kjenner. Klarer vi å løse disse utfordringene, kan flere studenter oppleve å få redusert stresset som er tilknyttet fremtidsusikkerheten, og samskipnadene og lærestedene vil få reduserte utgifter/ressursbruk i tilknytning det å hjelpe disse studentene på en en-til-en basis.

Utfordringer: Hvilke hindre er det som gjør det vanskelig for oss å løse denne utfordringen?

Manglende dialog mellom administrasjon og fagmiljø og samskipnad kan være en utfordring, men når det er «nok et» område skal behandles på tvers av lærested og samskipnad, kan mengden administrasjon på tvers være for mye for institusjonene. Også dette må prioriteres.

9. Selve oppgaven i "Masterstien"

Problemdefinisjon

En oppgave skal skrives. Mange er ikke forberedt på det.

Kilde

Tilbakemeldinger fra studenter til rådgivere i samskipnad og administrasjon viser at flere syns det er utfordring med å strukturere siste året med oppgaveskriving. Det finnes mange bra tilbud, og hos noen er strukturen god.

Systemsvakheter: Hvorfor er dette usynlig i våre organisasjoner/hva har endret seg?

Det er svært ulikt fra institusjon, fakultet og fagområde til hvilke tilbud som eksisterer og hvordan man organiserer ting.

Endringseffekter: Hva skjer dersom vi tar tak i denne utfordringen?

Å ha klare retningslinjer som alle involverte får tilgang til, som presenteres tidlig vil klargjøre hva man kan forvente av hverandre. Å lage en tidsplan som presenteres og samarbeides om med veileder, tydelig informasjon ved oppstart om hvilke tilbud som eksisterer (gjørne fysisk og digital mulighet for info), kan hjelpe studentene organisere tiden sin. Å ha en administrasjon som er tydelig på hva de kan hjelpe med (eks ta kontakt med veileder om det er vanskelig eller andre studenter), samarbeid med karrieresenter, mastertorg, tilbud om grupper så-så ofte, er en nødvendighet.

Utfordringer: Hvilke hindre er det som gjør det vanskelig for oss å løse denne utfordringen?

Disse gode tiltakene som vi alle vet ville ha fungert, er det ikke ressurser til og det er heller ikke sikkert at alle disse gode ideene er like mulig, nyttig eller (hos noen) ønsket. Det kan også være ulikheter på ønsker hos studentene som gjør det vanskelig å treffe flest mulig: Noen ønsker tett kontakt, og andre ikke. Det kan også være faglige tradisjoner som gjør en tett oppfølging unødvendig og i noen tilfeller kan en altfor tett oppfølging være problematisk sett opp mot studentens selvstendighet og oppgavens status. Vi trenger en langt mer detaljert kartlegging av behov og tiltak, før man kan gå inn med endringer i de etablerte systemene. I tillegg skapes det utfordringer av bare dette – det er og må være mange involverte, så spørsmål om hvilken avdeling gjør hva og hvordan dette skal finansieres vil være et stadig tilbakevendende tema.

Tiltak

Nedenfor har deltagerne på arbeidsseminaret beskrevet eksisterende tiltak og utfordringer, samt definert nye behov i UH-sektoren som kan knyttes til studentenes livsløp.

Eksisterende tiltak og utfordringer

Mentorordning - fagsosialt virkemiddel for alle, men bør den endres for å være aktuell for flere?	Studentpolitikkerne - De bestemmer alt! Få studentpolitikkerne på banen.
Campusutvikling - samarbeid med statsbygg nødvendig for de fleste som ikke eier sine egne bygg. Bør og kan samarbeidet med statsbygg styrkes?	Hvordan skal vi få mer fokus på arbeidslivsrelevans hos studentene? - i programdesign / utdanningsutvalgene / rektor og prorektor for utdanning. Og hva kan samskipnadene gjøre for å styrke dette gjennom deres arbeid?
Undervisning - mye bra skjer i undervisningen og det treffer alle, men her må lærestedene jobbe enda mer målrettet med Uniped/UHped, masterped, veiledningskompetanse, meritert underviserkrav, mm.	Skal ansvaret fordeles fra toppen, vokse fra grasroten eller begge deler? Styrene kan pålegge mer og etterlyse mer, men dette faller egentlig på rektor eller direktør. Foreleserne og rådgiverne møter på studentene og spiller en viktig rolle, men trenger at noen høyere opp i systemet (lærested og samskipnad) gir dem tid til dette. Hvor lander dette arbeidet da?
Frivillighet og linjeforeninger - er gode og arbeidet deres bør støttes, men det er ikke sikkert at disse treffer dem med dårlig økonomi (det er ikke gratis å ta fri fra jobb, for å være frivillig eller delta i foreningsarbeid)	Vi må tenke mer inkluderende når det gjelder samarbeid - ikke bare trepartssamarbeid, og samarbeid mellom fag og admin, mellom admin samskipnad og admin lærested, og samarbeid med og mellom kommune og næringslivet

Nye behov

Vi trenger innsiktsanalyser på sektornivå eller på sted/regionsnivå for å komme dypere inn i de temaene og problemstillingene som er avdekket her.	Vi kan vurdere nye konkrete grasrotnivå-tiltak, som karriereuke og karrieresenter, for å støtte studentene bedre - med også slike tiltak fordrer at vi vet at disse tiltakene vil være nyttig i et ressursperspektiv.
Det etterlyses flere politiske signaler og samarbeid fra flere aktører.	Sektoren trenger en åpen diskusjon om studentenes tid og penger til å studere.
Nudging, AI og informasjonsflyt/kommunikasjon blir et stort tema fremover.	Lærestedene og samskipnadene trenger situasjonsanalyser og samordning med og av ledelsen.

Veien videre

Som en siste del av rammeverket har deltagerne på arbeidsseminaret definert veien videre ved å prioritere utfordringsområdene i rammeverket.

Mest pressede områder:

- Informasjonsflyt
- Økonomi
- Tilhørighet og fellesskap
- Studielivsbalanse

Enkleste områder å ta tak i:

- Fellesskap i klasse og kullet
- Informasjonsflyt
- Bruke kullkontaktene bedre
- Se nærmere på motivasjon
- Tenke nytt rundt studiestart

Vanskelig å ta tak i:

- Studentøkonomi
- Fullføringsgraden
- Prioritere midtveisstudentene